

مقایسه تعهد زناشویی و رضایت جنسی در زنان متأهل تماشاگر و غیر تماشاگر سریال‌های فارسی‌زبان ماهواره

رؤیا رسولی* ، سیما قزوینی** ، سیمین حسینیان***

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۴/۶ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۷/۲۴

چکیده

هدف پژوهش حاضر مقایسه میزان تعهد زناشویی و رضایت جنسی زنان متأهل تماشاگر و غیر تماشاگر سریال‌های فارسی‌زبان ماهواره در شهرستان خمین بود. پژوهش از نوع علی-مقایسه‌ای و جامعه آماری شامل کلیه زنان متأهل شهر خمین در سال ۱۳۹۴ و نمونه پژوهش شامل ۵۰ زن متأهل تماشاگر سریال‌های فارسی‌زبان ماهواره بود که از طریق روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند همچنین ۵۰ زن متأهل غیر تماشاگر انتخاب شد که با گروه اول هم‌تا سازی شدند. جهت گردآوری داده‌ها از پرسشنامه تعهد زناشویی (آدامز و جونز) رضایت جنسی (هادسون، هاریسون و کروسکاپ) و

r.rasouli@alzahra.ac.ir

s.ghazvini668@gmail.com

hosseian@alzahra.ac.ir

* استادیار گروه مشاوره دانشگاه الزهراء (نویسنده مسئول).

** کارشناس ارشد مشاوره و راهنمایی دانشگاه الزهراء.

*** استاد گروه مشاوره دانشگاه الزهراء

اطلاعات دموگرافی استفاده گردید. داده‌های به‌دست‌آمده با استفاده از آزمون آماری χ^2 مستقل مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که میزان تعهد زناشویی در زنان متأهل تماشاکننده سریال‌های فارسی‌زبان ماهواره به‌طور معنی‌دار کمتر از زنان متأهل غیر تماشاکننده است. زنان گروه اول به‌طور معنی‌دار در تعهد شخصی و اخلاقی میانگین کمتری را نسبت به گروه دوم کسب نمودند ولی در تعهد ساختاری تفاوت معناداری بین دو گروه مشاهده نگردید. همچنین تفاوت معنی‌دار بین دو گروه از لحاظ رضایت جنسی مشاهده نشد. بنابراین پیشنهاد می‌شود آموزش‌هایی برای آگاهی خانواده‌ها و جلوگیری از پایین آمدن آستانه حساسیت (عادی شدن) در برابر موضوعات مخرب موجود در سریال‌ها ارائه شود، همچنین سواد رسانه‌ای و آگاهی بخشی جامعه نیز از اهمیت بالایی برخوردار است.

واژه‌های کلیدی: تعهد زناشویی، رضایت جنسی، سریال‌های فارسی

زبان ماهواره

مقدمه

اولین و مهم‌ترین غریزه بشری، نه آن‌گونه که فروید می‌گوید شهوت^۱ است و نه خشونت. بلکه تلاش برای ارتباط و رابطه آرامش‌بخش است. امروزه رابطه زوجی نه تنها صمیمی‌ترین رابطه بزرگسالی است، بلکه غالباً اصلی‌ترین آن نیز می‌باشد و برای بسیاری تنها رابطه است (Jonson, 2013). با کم‌رنگ شدن و به حاشیه رفتن دیگر روابط اجتماعی سنگینی این بار بر رابطه زوجی افتاده است. شریک زندگی ما مجبور است این خلأ را به‌تنهایی پر کند. او باید به‌عنوان عاشق، خواهر، برادر، خاله، عمه و دوست به ما خدمات ارائه دهد، بنابراین در این شرایط توجه به غنای رابطه زوجی اهمیت دارد. عوامل بی‌شماری در این زمینه دخالت دارند اما در این پژوهش محققان

1. Sex

در پی بررسی تعهد زناشویی^۱ و رضایت جنسی^۲ هستند. تعهد زناشویی بدان معنی است که فرد در رابطه چقدر احساس امنیت می‌کند و تا چه حد احساس می‌کند که رابطه در درازمدت ارزشمند است (Nelson, Krik, Ane, Serres, 2012). تعهد زناشویی قوی‌تری و پایدارترین عامل پیش‌بینی‌کننده کیفیت و ثبات رابطه زناشویی است (Mosko, 2009 & Sherwood, 2012). تعهد نقشی تمام و کمال در برانگیختن زوجین برای مقابله با فرازوفرودهای ازدواج، به‌منظور باقی ماندن در ازدواج بازی می‌کند. تعهد زناشویی به‌صورت نویدی از آینده مشترک و پیمانی برای باهم بودن تجربه شده است (Masters, 2012). سطوح بالای تعهد زناشویی با ابراز عشق بیشتر، سازگاری و ثبات زناشویی بالاتر، مهارت حل مسئله مناسب‌تر و رضایت زناشویی رابطه دارد، (Kapinus, Jonson, 2009).

تعهد زناشویی حدی است که در آن افراد دیدگاه بلندمدتی روی ازدواجشان دارند، برای رابطه‌شان فداکاری می‌کنند، برای حفظ و تقویت همبستگی و اتحادشان قدم برمی‌دارند و با همسرشان حتی هنگامی که ازدواجشان پادا شده‌نده نیست می‌مانند (Harmon, 2005). تعهد بر مبنای احساس و عاطفه و هم بر پایه قصد و نیت است (Arriaga Agnew, 2009). تعهد زناشویی خود شامل سه بعد تعهد شخصی^۳، تعهد اخلاقی^۴ و تعهد ساختاری^۵ است. تعهد شخصی: (تعهد نسبت به همسر) به معنی علاقه و تمایل فرد برای تداوم رابطه زناشویی که مبتنی بر جاذبه و رضایت زناشویی است. این تعهد منعکس‌کننده تلقی‌های فرد نسبت به شریک زندگی و رابطه‌اش و همین‌طور میزان اهمیت رابطه برای هویت فرد است (Ramirez, 2010). تعهد اخلاقی: (تعهد نسبت به ازدواج) به معنی میزان احساس تعهد فرد به ادامه رابطه و

-
1. marital commitment
 2. sexual satisfaction
 3. personal
 4. moral
 5. structural

مسئولیت‌پذیری برای حفظ ازدواج، وفاداری و احترام به آن است. ارزش‌ها و باورهای بنیادین فرد درباره مسیر رفتار صحیح در رابطه، بر محوریت تعهد اخلاقی قرار دارد (Nelson, 2012). تعهد ساختاری (تعهد اجباری و با توجه به محدودیت‌های اجتماعی) به معنی احساس اجبار به تداوم رابطه و این که فرد احساس می‌کند به دلیل عوامل خارجی باید در رابطه باقی بماند (Tang & Couran, 2012).

یکی دیگر از متغیرهای این پژوهش رضایت جنسی است. رضایت جنسی جنبه مهمی از رضایت زناشویی است. احساس خوشایندی است که از رفتارهای درون فردی یا تعاملات بین فردی حاصل می‌گردد (رحمانی، ۱۳۹۲) و نقش مهمی به‌عنوان یکی از عوامل اصلی و بنیادین رضایت از رابطه دارد. نشان داده شده که رضایت جنسی برای یک رابطه صمیمی حیاتی است تا جایی که آن را عامل شکست یا موفقیت رابطه زوجی می‌دانند (Ashdown, Hackatorn, Clarck, 2012). همچنین یکی از مؤلفه‌های صمیمیت زناشویی صمیمیت جنسی محسوب می‌شود (باگاروزی ۲۰۰۱ به نقل از فاتحی زاده و همکاران، ۱۳۸۵). به‌طورکلی مدل‌های مفهوم رضایت جنسی بر دو حیطة فردی (احساس لذت جنسی^۱ و حضور و آگاهی جنسی^۲) و میان فردی (مبادله جنسی^۳ و ارتباط و نزدیکی هیجانی^۴) تأکید می‌کنند (Meston, 2010) به نظر می‌رسد بُعد فردی رابطه جنسی مورد کم‌توجهی قرار گرفته است. آن‌گونه که جانسون متخصص زوج‌درمانی بیان می‌کند ما در جهل خود، صمیمیت فیزیکی را شرط اساسی عشق رمانتیک تلقی می‌کنیم. در نتیجه، با کوتاه‌نظری میزان بالایی از انرژی و پول را برای بهبود زندگی جنسی صرف می‌کنیم، اما پیشرفتی در آن نداریم؛ چرا که این رابطه جنسی خوب نیست که منجر به رضایت و رابطه ایمن می‌شود بلکه در واقع عشق ایمن است که نهایتاً منجر به رابطه جنسی خوب و یا بهترین رابطه جنسی می‌شود. رشد روزافزون

-
1. sexual sensatonsal
 2. sexual dresence/awareness
 3. sexual exchange
 4. emotional connection/chosenes

علاقه به فیلم‌ها و تصاویر مستهجن اینترنتی برای روابط عاشقانه سالم مصیبتی بزرگ است، زیرا ارتباط هیجانی را نفی می‌کند. تأکید و تمرکز بر رابطه جنسی به جای نزدیک کردن افراد به یکدیگر، آن‌ها را بیشتر و بیشتر از یکدیگر دور می‌سازد. در اینترنت به‌وفور با تصاویر و فیلم‌های مستهجن روبرو می‌شوید. به خاطر رابطه جنسی موجود در فیلم‌ها، در حال از دست دادن زوجیت واقعی^۱ هستیم. چهل میلیون آمریکایی اعتراف کرده‌اند که تماشاچی منظم وبسایت‌های مستهجن هستند و ۱۰ درصد از آن‌ها عنوان کردند که به این کار اعتیاد دارند. اگرچه حامیان این سایت‌ها به‌طور عمده مردان هستند اما آمار زنان نیز رو به افزایش است و آنچه که نگران‌کننده‌تر است، این است که تعقیب‌کننده‌های این فیلم‌ها روزبه‌روز جوان‌تر و جوان‌تر می‌شوند، نوجوانان و حتی سنین پایین‌تر از آن، فیلم‌ها و تصاویر مستهجن اینترنتی را می‌بینند (Jonson, 2013: 113-114).

بررسی‌های روانشناسی اجتماعی در زمینه نقش و قدرت رسانه‌ها نشان می‌دهد که رسانه‌های گروهی دارای چنان قدرتی هستند که می‌توانند نسلی تازه در تاریخ انسان پدیدآورند، نسلی که با نسل‌های پیشین از جهت فرهنگ، ارزش‌ها، هنجارها و آرمان‌ها بسیار متفاوت است (ساروخانی، توکلی، میرزایی ملکیان، ۱۳۹۲). گروهی این وسایل را ابزار جهانی‌شدن، پیوستگی گروه‌های نامتجانس اجتماعی، دینی، نژادی و قومی در سطح بین‌المللی می‌دانند و گروه دیگر خطرات یک فرهنگ ساختگی را که درصدد جایگزینی با فرهنگ واقعی است گوشزد می‌کنند. می‌توان گفت که رسانه‌ها ابزاری در دست انسان هستند اما تعیین‌کننده قاطعیت مثبت و یا منفی آن مربوط به محتوای برنامه‌هایی است که به‌وسیله آن‌ها از آن وسایل انتشار می‌یابد (متانی، حسن‌زاده، فرهنگی، ۱۳۹۲). ماهواره یکی از رسانه‌های قدرتمند ارتباط جمعی به شمار می‌آید این ابزار به دلیل ویژگی‌های منحصربه‌فرد خود قادر است پیام‌های تصویری را به دورترین

نقاط منتقل کند و تعداد بی‌شماری از افراد را در سراسر دنیا مورد خطاب قرار دهد (خوش‌کام، ۱۳۹۲). در این پژوهش منظور از سریال‌های فارسی‌زبان ماهواره، کانال‌های تلویزیونی خارجی فارسی‌زبان است که ایستگاه‌های آن‌ها در خارج از کشور قرار دارد و محتوای فیلم‌ها و برنامه‌های آن‌ها تحت نظارت جمهوری اسلامی نیست.

محتوای برنامه‌های ماهواره‌ای شبکه‌های فارسی‌زبان که با دوبله فارسی است شامل: فیلم‌های سینمایی، مستندهای تلویزیونی، مجموعه‌ها و سریال‌های خانوادگی (عشق ممنوع، عشق و جزا، حریم سلطان، عمر گل لاله، شمیم عشق و...)، برنامه‌های آموزشی و سایر برنامه‌های سرگرم‌کننده است که در ایران مخاطبانی را به خود جلب کرده است و مضمون این سریال‌های پخش شده و در حال پخش معمولاً روابط فرا زناشویی، زنا و به وجود آمدن فرزند نامشروع، پنهان‌کاری از سوی مرد و یا بالعکس است که عادی نمایش داده می‌شود. با توجه به این که محتوای این برنامه‌های سرگرم‌کننده با فرهنگ خانوادگی کشور ما در تضاد است و با توجه به اهمیت متغیرهای مطرح شده در زندگی زوجین و این که بسیاری از زنان دنبال‌کننده این سریال‌ها هستند (مشاهدات پژوهشگران) هدف پژوهش مقایسه تعهد زناشویی و رضایت جنسی در زنان متأهل تماشاگر و غیرتماشاگر سریال‌های فارسی‌زبان ماهواره است. این سؤال مطرح است که آیا تعهد زناشویی و رضایت جنسی در این دو گروه متفاوت است؟ و از آنجا که مشاهدات پژوهشگران این تحقیق گویای آن است که در شهرستان خمین زنان بسیاری دنبال‌کننده این سریال‌ها هستند این شهرستان به‌عنوان جامعه پژوهش انتخاب شده است.

روش پژوهش

پژوهش از نوع علی-مقایسه‌ای و جامعه مورد نظر شامل تمام زنان متأهل تماشاگر و غیرتماشاگر سریال‌های فارسی‌زبان ماهواره شهر خمین، در سال ۹۴ بود. نمونه تحقیق

(۱۰۰ نفر) شامل ۵۰ زن متأهل تماشاگر سریال‌های فارسی‌زبان ماهواره و ۵۰ زن متأهل غیر تماشاگر سریال‌های فارسی‌زبان ماهواره بود. ویژگی‌های نمونه‌ها، دامنه سنی ۲۰ تا ۴۵ سال و اکثریت در دامنه سنی ۲۶ الی ۳۰ بودند. طول مدت ازدواج بین ۱ تا ۲۰ سال بود بنابراین طول مدت ازدواج بیشتر افراد شرکت‌کننده ۶ الی ۱۰ سال بود. از نظر سطح تحصیلات نیز افراد متفاوت بودند و بیشتر افراد شرکت‌کننده دارای مدرک تحصیلی دیپلم بودند.

نمونه‌های گروه تماشاگر با روش نمونه‌گیری غیر تصادفی از نوع گلوله برفی انتخاب شدند. از آنجا که در کشور ما تماشای ماهواره با محدودیت‌های فرهنگی روبروست این روش نمونه‌گیری بهتر می‌توانست ما را به نمونه‌های مورد نظر نزدیک کند. به این صورت که پس از شناسایی و انتخاب اولین فرد دارای شرایط مورد نظر محقق، از آن‌ها درخواست شد که اگر افراد دیگری با همین شرایط می‌شناسند معرفی کنند. بدین ترتیب انتخاب جمعیت نمونه از این طریق و به صورت زنجیره‌وار ادامه پیدا کرد تا زمانی که نمونه به حد کافی رسید. گروه غیر تماشاگر نیز با گروه اول هم‌تا سازی شد. معیار هم‌تا سازی دامنه سنی ۲۰ تا ۴۵ سال و طول مدت ازدواج بین ۱ تا ۲۰ سال بود.

ابزار پژوهش

پرسشنامه تعهد زناشویی^۱ این پرسشنامه میزان پایبندی افراد به همسرشان و ازدواجشان و ابعاد آن را اندازه می‌گیرد، این آزمون توسط آدامز و جونز (۱۹۹۷) برای مقاصد پژوهشی تهیه و تدوین شده و سه بعد تعهد زناشویی را اندازه‌گیری می‌کند که شامل تعهد شخصی، تعهد اخلاقی و تعهد ساختاری است. آدامز و جونز در شش پژوهش مختلف به منظور به دست آوردن پایایی و روایی پرسشنامه آن را روی ۴۷ نفر

متأهل، ۳۴۷ نفر مجرد و ۴۶ نفر مطلقه اجرا کردند. آدامز و جونز میزان پایایی هریک از مقیاس‌های این آزمون را بر روی نمونه‌های یادشده به‌این شرح به دست آوردند: تعهد شخصی ۹۱٪، تعهد اخلاقی ۸۹٪، تعهد ساختاری ۸۶٪ (عباسی مولید، ۱۳۸۸). در ایران شاه‌سیا و همکاران (۱۳۸۹) اعتبار این پرسشنامه را تأیید کرده‌اند و پایایی این پرسشنامه را بر اساس آلفای کرونباخ ۸۵٪ گزارش کرده‌اند. آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های تعهد به همسر، تعهد به ازدواج و تعهد اجباری به ترتیب ۷۹٪، ۸۲٪ و ۸۴٪ به دست آمد. در پژوهش حاتمی و رزنی و همکاران (۱۳۹۱) نیز ضرایب پایایی تمام خرده مقیاس‌ها با استفاده از روش آلفای کرونباخ محاسبه گردیده است که به صورت تعهد به همسر ۷۹٪، تعهد به ازدواج ۸۰٪ و تعهد اجباری ۸۲٪ بود. در مطالعه مقدماتی توسط عباسی مولید و همکاران (۱۳۸۸) روایی این آزمون مورد تأیید قرار گرفت. سؤال‌های آزمون دارای یک مقیاس ۵ درجه‌ای کاملاً مخالفم، مخالفم، نظری ندارم، موافقم، کاملاً موافقم است، که به هر گزینه نمره بین ۱ تا ۵ تعلق می‌گیرد، که به گزینه کاملاً موافقم نمره ۵ و به گزینه کاملاً مخالفم نمره ۱ داده می‌شود. این ابزار ۴۴ سؤال دارد و دامنه کلی نمرات افراد بین ۱ تا ۱۷۲ نمره است و نمره بالاتر در این آزمون، بالا بودن تعهد کلی زوجین را نشان می‌دهد.

پرسشنامه رضایت جنسی^۱: این مقیاس در سال ۱۹۸۱ توسط هادسون، هاریسون و کروسکاپ^۲ تدوین گردید. این آزمون حاوی ۵۴ سؤال بوده که با مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (هرگز=۱، بندرت=۲، گاهی اوقات=۳، بیشتر اوقات=۴، همیشه=۵) درجه‌بندی شده و رضایت جنسی را در دو بُعد رضایت فیزیکی شامل رفتارها و تمایلات جنسی و بُعد هیجانی دربرگیرنده صمیمیت و کیفیت روابط جنسی می‌سنجد. هادسون معتقد است که رضایت جنسی را از طریق درجه^۳ شدت^۴ و وسعت^۱ در مؤلفه‌های جنسی

1. index of Sexual Satisfaction
 2. Hudson, Harrison & crosscup
 3. degree
 4. severity

اندازه‌گیری می‌کند و همچنین درجه اختلال و یا نارضایتی جنسی ارزیابی شده توسط مراجع از همسر یا شریک جنسی را می‌سنجد. پاسخ به سؤالات به صورت ۵ گزینه‌ای (همیشه، بیشتر اوقات، گاهی اوقات، بندرت، هرگز) است. این ابزار ۵۴ سؤال دارد و حداقل نمره آزمودنی در این مقیاس ۵۴ و حداکثر ۲۷۰ است. ثبات درونی^۲ اندازه‌گیری شده به وسیله ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ با خطای استاندارد ۳/۲۷ به دست آمده است؛ بنابراین مقیاس از قابلیت اعتماد بالایی برخوردار است. روایی همگرایی - افتراقی^۳ نیز نشان داد که مقیاس، پیوستگی معناداری با مقیاس‌هایی که به منظور اندازه‌گیری سازه‌های مشابه طراحی شده‌اند دارد. برآورد پایایی از طریق ضریب دونیمه آزمون برای مقیاس رضایت جنسی برابر ۰/۸۵ و ضریب اصلاح شده اسپیرمن براون برابر با مقدار ۰/۹۲. همچنین مقدار آلفا برای هریک از نیمه‌های آزمون برابر با ۰/۹۳ و ۰/۸۳ به دست آمد؛ و در پژوهش قیصری (۱۳۹۳) ضرایب پایایی با استفاده از روش آلفای کرونباخ و تصنیف محاسبه گردید که برای کل مقیاس به ترتیب ۰/۹۸ و ۰/۹۸ بود که بیانگر ضرایب مطلوب پرسشنامه است.

پرسشنامه محقق ساخته: به منظور جمع‌آوری اطلاعات موردنیاز در مورد گروه نمونه از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. این پرسشنامه شامل ۲۰ سؤال است که ویژگی دموگرافی (سن، مدت تأهل، میزان تحصیلات و...) همچنین کیفیت و کمیت استفاده از برنامه‌های ماهواره‌های شبکه‌های فارسی‌زبان را مورد پرسش قرار می‌داد. برای اطمینان از صحت گویه‌ها این پرسشنامه در اختیار ۵ تن از استادان قرار گرفت و مورد تأیید واقع شد.

روش اجرای پژوهش: در ابتدا گروه مورد مطالعه با استفاده از روش نمونه‌گیری غیر تصادفی از نوع گلوله برفی مشخص گردید. سپس پرسشنامه‌های موردنظر به صورت

-
1. magnitude
 2. internal consistency
 3. convergent-discriminate validity

بسته‌های جذابی آماده گردید و به افراد نمونه ارائه شد. هر بسته شامل ۳ پرسشنامه تعهد زناشویی، رضایت جنسی و پرسشنامه اطلاعات دموگرافی بود که به همراه یک صفحه برای معرفی پژوهش و میزان اهمیت آن و اطلاعات لازم برای پر کردن پرسشنامه‌ها به صورت فردی در اختیار آزمودنی‌ها قرار گرفت. به منظور رعایت اصول اخلاقی پژوهش، به آزمودنی‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات آن‌ها محرمانه می‌ماند و نیاز به نوشتن نام و نام خانوادگی نیست.

یافته‌ها

جدول ۱- بررسی نرمال بودن اطلاعات با توجه به آزمون کولموگروف اسمیرنف

رضایت جنسی	تعهد زناشویی	تعهد ساختار	تعهد اخلاقی	تعهد شخصی	
۷۳	۹۰	۹۳	۹۶	۹۷	تعداد
۱۹۰/۷۶	۱۳۰/۹۴	۲۶/۰۱	۴۴/۶۲	۶۰/۸۲	میانگین
۳۳/۲۳	۱۷/۵۱	۵/۹۶	۸/۰۱	۷/۴۹	انحراف معیار
۰/۹۲۵	۰/۵۲۷	۰/۸۷۴	۰/۷۲۴	۰/۷۳۷	Z نمره
۰/۳۵۹	۰/۹۴۴	۰/۴۲۹	۰/۶۷۱	۰/۶۴۹	سطح معناداری

با توجه به جدول ۱ که بیانگر نرمال بودن توزیع اطلاعات است و با توجه به نمره Z به دست آمده و سطح معناداری که مبنی بر آن فرض صفر تأیید شده است داده‌های مورد نظر دارای توزیعی نرمال است. بنابراین می‌توان از آزمون t استفاده کرد.

جدول ۲- مقایسه دو گروه تماشاگر و غیر تماشاگر سریال‌های فارسی‌زبان ماهواره در

متغیر تعهد زناشویی

متغیر	گروه	میانگین	انحراف معیار	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	ضریب ایتا
تعهد زناشویی	تماشاگر	۱۲۶/۰۲	۱۸/۷۲	-۲/۹۷	۸۸	۰/۰۰۴	۰/۲۴
	غیر تماشاگر	۱۳۶/۵۷	۱۴/۲۶				
تعهد شخصی	تماشاگر	۵۸/۷۲	۸/۰۱	-۲/۸۲	۹۵	۰/۰۰۶	۰/۰۷۷
	غیر تماشاگر	۶۲/۸۷	۶/۳۹				
تعهد اخلاقی	تماشاگر	۴۲/۶۶	۸/۷۶	-۲/۶۰	۹۴	۰/۰۱۱	۰/۰۶۷
	غیر تماشاگر	۴۶/۸۰	۶/۵۴				
تعهد ساختاری	تماشاگر	۲۴/۹۸	۶/۴۵	-۱/۸۱	۹۱	۰/۰۷۲	۰/۳۵
	غیر تماشاگر	۲۷/۲۰	۵/۱۶				

با توجه به جدول ۲ که بیانگر تفاوت دو گروه بر اساس تعهد زناشویی است ($t = -۲/۸۲$) با درجه آزادی ۸۸ و سطح معناداری ۰/۰۰۴ و ضریب تأثیر برابر با ۰/۲۴) تفاوت بین دو گروه معنادار است. همچنین برای تعهد شخصی (آماره t برابر با -۲/۸۲، با درجه آزادی ۹۵ و سطح معناداری ۰/۰۰۶ و ضریب تأثیر برابر با ۰/۰۷۷)، تفاوت بین

دو گروه معنادار است برای متغیر تعهد اخلاقی (آماره t برابر با $۲/۶۰-$ ، با درجه آزادی ۹۴ و سطح معناداری $۰/۰۱۱$ ضریب تأثیر برابر با $۰/۰۶۷$)، تفاوت بین دو گروه معنادار است برای متغیر تعهد ساختاری، (آماره t برابر با $۱/۸۱-$ ، با درجه آزادی ۹۱ و سطح معناداری $۰/۰۷۱$ ضریب تأثیر برابر با $۰/۳۵$) تفاوت بین دو گروه معنادار نیست.

جدول ۳- مقایسه دو گروه تماشاگر و غیر تماشاگر سریال‌های فارسی‌زبان ماهواره در

متغیر رضایت جنسی

متغیر	گروه	میانگین	انحراف معیار	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	ضریب ایتا
رضایت جنسی	تماشاگر	۱۹۱/۳۰	۳۳/۴۶	۰/۱۶۴	۷۱	۰/۸۷۱	۰/۰۴۴
	غیر تماشاگر	۱۹۰	۳۳/۴۶				

با توجه به جدول ۳ که بیانگر تفاوت دو گروه بر اساس رضایت جنسی است ($t = ۰/۱۶۴$) با درجه آزادی ۷۱ و سطح معناداری $۰/۸۷۱$ تفاوت بین دو گروه معنادار نیست.

بحث و نتیجه‌گیری پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده در جدول ۲ بین تعهد زناشویی و بُعد تعهد شخصی و اخلاقی آن در دو گروه تماشاگر و غیر تماشاگر سریال‌های فارسی‌زبان ماهواره تفاوت وجود دارد. بدین معنی که میزان تعهد زناشویی در زنان متأهل تماشاگر کمتر از زنان متأهل غیر تماشاگر است و با توجه به ابعاد تعهد، مشخص می‌شود که بین تعهد شخصی و اخلاقی این دو گروه تفاوت وجود دارد، اما بین تعهد ساختاری دو گروه تفاوت معناداری مشاهده نشد. این یافته از این جهت که ماهواره و رسانه‌ها در زندگی مردم تأثیرگذار هستند با تحقیقات زیادی از جمله خوش‌کام (۱۳۹۲)؛ نعمتی انارکی و

خطیب زاده (۱۳۹۳)؛ ناظری (۱۳۹۲)؛ شاکری نیا، (۱۳۹۳)؛ ساروخانی و همکاران (۱۳۹۲)؛ ناصر (۱۳۹۱)؛ بازوند (۱۳۹۳)؛ نعیمی (۱۳۹۰) و دیویس، یاربر، باسرمین، اسپریر^۱ (۲۰۱۲) همسو است. برای مثال نعمتی انارکی و خطیب زاده (۱۳۹۳) نشان می‌دهند که زنان بیننده شبکه ماهواره‌ای جم رضایتمندی کمتر و بهداشت روانی نامطلوب‌تری نسبت به زنان غیر بیننده ماهواره دارند. همچنین نتیجه این پژوهش با پژوهش خوش‌کام (۱۳۹۲) در بُعد تعهد شخصی (تعهد نسبت به همسر) و ساختاری (تعهد اجباری و با توجه به محدودیت‌های اجتماعی) مشابه و در بُعد تعهد اخلاقی (تعهد نسبت به ازدواج) متفاوت است. در هر دو پژوهش تعهد شخصی افراد بیننده ماهواره کمتر است و در هر دو پژوهش در بُعد تعهد ساختاری بین دو گروه تفاوت وجود ندارد، اما در بُعد تعهد اخلاقی نتیجه دو پژوهش متفاوت است، لازم به ذکر است که پژوهش خوش‌کام آزمودنی‌ها مرد و در پژوهش حاضر زن هستند. در تبیین این یافته می‌توان گفت احتمالاً سریال‌های فارسی‌زبان بر علاقه و تمایل فرد (چه زن و چه مرد) برای تداوم رابطه زناشویی اثر می‌گذارد و جاذبه و رضایت زناشویی را پایین می‌آورد اما در مورد زنان تأثیر بیشتری گذاشته و منجر به کاهش تعهد اخلاقی نیز می‌شود بدان معنی که میزان احساس تعهد فرد به ادامه رابطه و مسئولیت‌پذیری برای حفظ ازدواج و وفاداری و احترام به آن کم می‌شود. به‌علاوه می‌توان بیان کرد که در فرهنگ ایرانی زن به‌گونه‌ای تربیت شده است که در هر شرایطی باید به ازدواج متعهد باقی بماند اما در مورد مردان به‌این شدت تأکید ن‌شده است و تعدد زوجات پدیده‌ای دور از ذهن نبوده است. قبح شکستن پیمان زناشویی برای زنان بیشتر بوده است به همین دلیل مشاهده سریال‌هایی با محتوای ساختارشکن بر زنان تأثیر بیشتری دارد. اما سریال‌های ماهواره هنوز موفق به شکستن تعهد ساختاری ن‌شده‌اند بدین معنی که زنان و مردان به محدودیت‌های اجتماعی در این زمینه توجه می‌کنند. به نظر ما

این زنگ خطر بزرگی است بدین معنی که سریال‌های ماهواره بر تغییرات درون روانی (تعهد شخصی و اخلاقی) که قابل مشاهده نیست تأثیر گذاشته‌اند یا به بیان دیگر ارزش‌ها و باورهای بنیادین فرد درباره مسیر رفتار صحیح در رابطه یا همان تعهد اخلاقی (نلسون و همکاران، ۲۰۱۲)، احتمالاً می‌تواند مقدمه‌ای برای تغییرات بیرونی یا تعهد ساختاری باشد.

یافته دیگر پژوهش بیان می‌کند که بین رضایت جنسی زنان متأهل تماشاکننده و غیر تماشاکننده سریال‌های فارسی‌زبان ماهواره تفاوت معنادار وجود ندارد. بدین معنی که گروهی که ماهواره تماشا می‌کنند رضایت جنسی متفاوتی نسبت به گروه دیگر ندارند. با توجه به این که دامنه نمرات در آزمون مورد استفاده از ۵۴ تا ۲۷۰ است و با توجه به جدول شماره (۳) که میانگین نمرات دو گروه را نشان می‌دهد میزان رضایت هر دو گروه از میانگین بالاتر است اما تفاوتی بین آن‌ها وجود ندارد. این یافته با پژوهش نعمتی انارکی و خطیب زاده (۱۳۹۳) شاکری نیا (۱۳۹۳)، آذرخش (۱۳۹۱)، دیویس، یاربر، باسرم، اسچریر (۲۰۱۲) ناهمسو است. پژوهش‌های یادشده بین استفاده از ماهواره و رضایت زناشویی رابطه منفی نشان می‌دهد اما پژوهش حاضر بین افراد تماشاگر و غیرتماشاگر ماهواره در متغیر رضایت جنسی که یک بعد از رضایت زناشویی است تفاوت نشان نمی‌دهد. در تبیین این یافته می‌توان گفت از آنجاکه رضایت جنسی برخاسته از ارزیابی فرد از رابطه جنسی‌اش است (پور حیدری، باقریان، دوست کام، بهادر خان، ۱۳۹۲) بنابراین نوع ارزیابی و انتظارات افراد در فرهنگ‌ها و خرده‌فرهنگ‌های مختلف، متفاوت است و پیچیدگی رضایتمندی جنسی به‌ویژه در زنان مستلزم بررسی متغیرهای بیشتر است که این پژوهش به آن پاسخ نداده و پژوهش‌های دیگری را می‌طلبد. لازم به ذکر است که این پژوهش در شهر خمین در استان مرکزی انجام شده است به‌علاوه نمونه پژوهش شامل ۱۰۰ نفر است پس تعمیم نتیجه به سایر فرهنگ‌ها و شهرها باید با احتیاط انجام شود. در پایان پیشنهاد می‌شود که واقعیت وجود ماهواره توسط مسئولان جامعه و خانواده‌ها پذیرفته شده و آموزش‌هایی برای

آگاهی خانوادها و جلوگیری از پایین آمدن آستانه حساسیت (عادی شدن) تماشاگران در برابر موضوعات مخرب موجود در آن سریالها فراهم شود. همچنین انجام پژوهش‌هایی نظیر پژوهش حاضر و اطلاع‌رسانی عمومی از چنین یافته‌هایی می‌تواند به‌عنوان یک ابزار یادآورنده عمل کرده و خانوادها را به تعمق وادارد. سواد رسانه‌ای و آگاهی بخشی جامعه نیز از اهمیت بالایی برخوردار است.

منابع

- اولیاء، نرگس؛ فاتحی زاده، مریم و بهرامی، فاطمه. (۱۳۸۵)، تأثیر آموزش غنی‌سازی زندگی زناشویی برافزایش صمیمیت زوجین. *فصلنامه خانواده‌پژوهی*، سال دوم شماره ۶.
- آذرخش، مریم. (۱۳۹۱)، «بررسی تأثیر مصرف رسانه بر رضایت از زندگی زناشویی زنان شهر تاکستان»، *پایان‌نامه کارشناسی ارشد مطالعات زنان*، دانشگاه الزهرا تهران.
- بازووند، شهاب. (۱۳۹۳)، «بررسی رابطه میزان و نوع استفاده از شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی‌زبان با سبک زندگی شهروندان خرم‌آباد»، *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*، دانشگاه تربیت معلم، تهران.
- پور حیدری، سپیده؛ باقریان، فاطمه؛ دوست کام، محسن؛ بهادر خان، جواد. (۱۳۹۲)، «اثر آموزش مهارت‌های زندگی بر رضایت زناشویی و جنسی در زوج‌های جوان». *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*، سال چهاردهم، شماره ۸، پیاپی ۵۱.
- حاتمی‌ورزنه، ابوالفضل؛ قنبری‌هاشم‌آبادی؛ بهرام علی؛ معصومه، اسماعیلی؛ فرح‌بخش، کیومرث. (۱۳۹۱)، «رابطه بین سبک‌های فرزند‌پروری، دل‌بستگی و

- تعهد زناشویی در زنان متأهل دانشگاه علامه طباطبائی»، *فصلنامه علمی- پژوهشی جامعه‌شناسی زنان*، سال دوم، شماره سوم.
- خوش‌کام، زهرا. (۱۳۹۲)، «مقایسه تعهد زناشویی و الگوهای ارتباطی در مردان متأهل استفاده-کننده و عدم استفاده‌کننده شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی‌زبان شاغل در ادارات دولتی شهر قیر». *پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره*، دانشگاه مرودشت.
- رحمانی، اعظم؛ مرقاتی‌خویی، عفت‌السادات؛ صادقی، نرجس؛ قلی، لیلا. (۱۳۹۲)، «ارتباط رضایت جنسی و رضایت از زندگی زناشویی»، تهران: *نشریه مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری دانشگاه علوم پزشکی*، دوره ۲۴، شماره ۷۰.
- ساروخانی، باقر؛ توکلی، زهره؛ میرزایی ملکیان، مجید. (۱۳۹۲)، «بررسی وضعیت هویت ملی جوانان با تأکید بر نقش رسانه‌ها (ماهواره و اینترنت)»، *فصلنامه مطالعات جوان و رسانه*. شماره ۱۲.
- شاکری‌نیا، ایرج. (۱۳۹۳)، «سرمایه اجتماعی خانوادگی، رضایتمندی از زندگی زناشویی و بهداشت روانی در نمونه‌ای از زنان استفاده‌کننده از شبکه‌های ماهواره‌ای»، *دو فصلنامه بانوان شیعه*، سال هفتم، شماره ۲۵.
- شاه‌سیا، مرضیه، بهرامی، فاطمه؛ محبی، سیامک. (۱۳۸۹)، «بررسی رابطه رضایت جنسی و تعهد زناشویی زوجین شهرستان شهرضا»، *مجله علمی پژوهشی اصول بهداشت روانی*، سال یازدهم، شماره ۳ (پیاپی ۴۳).
- عباسی‌مولید، حسین. (۱۳۸۸)، «بررسی تأثیر آموزش گروهی واقعیت‌درمانی بر تعهد زناشویی زوجین شهرستان خمینی‌شهر»، *پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره خانواده*، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان.

- قیصری، سهیلا. (۱۳۹۳)، بررسی رابطه بین بلوغ عاطفی، بلوغ اجتماعی و رضایت از رابطه با رضایت جنسی و سازگاری زناشویی در دانشجویان زن و مرد متأهل دانشگاه‌های بندرعباس، *پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه بندرعباس*.

- قصبی خوزانی، داود. (۱۳۹۳)، «بازنمایی خانواده در شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی‌زبان و ارائه راهکارهای رسانه‌ای»، *ایان‌نامه کارشناسی ارشد علوم ارتباطات اجتماعی*، دانشگاه صداوسیما، تهران.

- ناصر، زهرا. (۱۳۹۱)، «مقایسه تعهد و رضایت زناشویی در سطوح مختلف تقید مذهبی دانشجویان متأهل»، *پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره*. دانشگاه آزاد، دانشکده علوم تربیتی و پرورش.

- ناظری، بهناز. (۱۳۹۲)، «بررسی تأثیر سریال‌های ماهواره‌ای (سریال‌های خانوادگی شبکه جم) بر روابط زوجین»، *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*، دانشگاه الزهرا تهران.

- نعمتی انارکی، داود؛ خطیب زاده، سمیرا. (۱۳۹۳)، «مقایسه رضایتمندی از زندگی زناشویی و بهداشت روانی در زنان تهرانی مخاطب شبکه ماهواره‌ای جم و غیر مخاطب ماهواره»، *فصلنامه مطالعات عملیاتی روانی*، سال دهم، شماره ۴.

- نعیمی، محمدرضا. (۱۳۹۰)، «تأثیر تعامل خانواده و ماهواره در بروز پدیده طلاق»، *مجله تخصصی جامعه‌شناسی*، سال اول، شماره اول.

- متانی، مهرداد؛ حسن‌زاده، رمضان؛ فرهنگی، علی‌اکبر (۱۳۹۲)، «بررسی عوامل مؤثر بر گرایش به تماشای برنامه‌های شبکه‌های ماهواره‌ای»، *فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی*، سال نوزدهم، شماره ۳ (پیاپی ۷۱).

- Adams, J, M. Jones, w. H. (1997). "The conceptualization of marital commitment: integrative analysis." *Journal of personality and social psychology*, 72, 1177-1196.

- Arriage, X. B, Agnew, c.R. (2009). "Being committed: affective, cognitive, and cognitive components of relationship commitment". *Personality and social psychology bulletin*, 27.1190-1203.
- Ashdown Brien, K., Hackathorn, J., & Clark, M. (2012). "In and out of the bedroom: sexual satisfaction in the marital relationship". *Journal of Integrated Social sciences*, 2(1): 40-57.
- Davis, C.M., Yarber, W. L., Bauserman, R., Schreer, G., & Davis, S. L. (2012). *"Handbook of sexuality-related measures"*. SAGE Publications, Incorporated.
- Kapinus, C.A., & Johnson, m. p. (2009). "The utility of family life cycle as theoretical and empirical tools". Commitment and family life-cycle stage. *Journal of family issues*, 24(2), 155-184.
- Harmon Kh D. (2005). *"Black men and Marriage: The impact of spirituality, religiosity, and marital commitment on satisfaction"*. [PhD Thesis]. Tuscaloosa; University of Alabama: pp.97-121.
- Sue Johnson. (2013). *Love Sense: The Revolutionary New Science of Romantic Relationships*. Little, Brown and company New York Boston London.
- Masters A. (2012). *Marriage, commitment and divorce in a matching model with differential aging*. Review of Economic Dynamics; 11: 614-28.
- Meston, C., & Trapnell, P. (2010). *"Development and validation of a five-factor."*
- Mosko J. (2009). *"commitment and attachment dimensions"*. [pHD thesis]. West lafayette: purdue university.

- Mosko J. (2009). "**Commitment and attachment dimensions**". In partial fulfillment of the requirement for the degree of doctor of philosophy: purdue university.
- Nelson, J.A., Krik, A. M., Ane, P. serres, s. A. (2012). "Religious and spiritual values and moral commitment in marriage: untapped Resourcesion couples counseling". *Journal of counseling and Vaues* 55:228-246.
- Ramirez, A. (2010). "An examination of the tripartite approach to commitment: Actor.Partner interdependence midel Analysis of the effect of relational maintenance behavior". *Journal of social and personal Relationship*, 25(6):943-965.
- Sherwood, EM. (2012). "**marital strength in candian couples**": Aground Theory approach. [phd thesis] Alberta, Canada: university of Calgary.
- Tang,C. Y.,& curran, M.A. (2012). "Marital commitment and perception of Fairness in Household chores". *Journal of sex research*. 28, 0229 6-24.